יום הדין

(מיט א כתיבה וחתימה טובה צו אלע חברים און פריינט פון נאענט און ווייט)

ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה

פון אבא יאנאווסקי

געדיינק איך פון דער גמרא, אז מען טאָר ניט שלאָפן אום ראש־השנה ביי־טאָג, ווייל מען פאַרשלאָפט דאָס מזל. אבער מעשה יצר, קומענדיק ראש־השנה א מידער פונ'ם שול, האָט מיך צו מיין אומגליק, קענן מיין ווילן, א שלאָף באַ־הערשט, און איך בין איינגעשלאָפן.

א שרעקלאַכע דערשיינונג האָט זיך פאַר מיינע אויגן אנטפּלעקט.

איך האָב דערזעען אז איך שטיי צום משפט, פאַר'ן בית־דין של מעלה, אונטערן כסא הכבוד.

פונ'ם כסא הכבוד שפּיגלען זיך אָפּ שיינען פון טויזנטער זונען. מלאכים און שרפים יאָגן ווי בליצן, לויפן ארויף און אראָפּ. ארום און ארום, מיט רעש און ציטער רופן זיי אויס: — היינט איז דער יום־הדין!

אונטער'ן כסא הכבוד, אויף א לאַנגער גרויסער בימה, פאַר'ן בית דין של מעלה, ווערן געבלעטערט די ביכער פון לעבן און טויט.

פון רעכטס און לינקס היינגען אין דער לופט, ווי אויף א שנור, מיליאָנען־וויז, נשמות־נשמה ליכט, ריי אונטער ריי אויף א ווייטער אומענדלאַכקייט.

די נשמות פון רעכטס, שטראַלן און פינקלען מיט לויטערער זונען־שיין. שורות ווייז טאַנצן זיי אראָפּ אין דער אונטע־וועלט, ווי פאַלנדע שטערן, מיט פריילאַ־כע און לעבעדיקע פייערלאַך א קול רופט אויס אונטער זיי: צדיקים, "לאַלתי לחיים"!

די נשמות פון לינקס ברענען מיט א טונקל פייער פון חלב־ליכט. טוקן זיך און טראַסקען מיט שפּריצנדיקע פונקען ארום. שורות ווייז לעשן זיי זיך אויס און פאַר־שוואונדן אין אומענדלאַכן חלל.

א קול רופט אויס אונטער זיי: — רשעים "לאַלתר למיתה"! מי במים, מי באש, מי בחרב, און א. וו.

איך בין אוועקגעשטעלט געוואָרן אין צענטער צווישן די בינונים, מיטעלע נש־מות, נשמה־ליכט וועלכע שטראַלן מיט לבנה שיין, צווישן די וועלכע שטייען אונטער צווייפל, מיט וועלכע מען דאַרף מאַכן א חשבון הנפש. זייער גזר־דין ווערט ערשט ארויסגעטראָגן נאָכדעם ווען ס'ווערט געלייגט אויף דער וואָגשאַל זיי־ערע גוטע און שלעכטע מעשים.

—בן אדם, רופט אויס א קול צו מיר פון אונטערן כסא הכבוד, קאַנסטו אַנ־צייגן דיינע מעשים טובים אויף דער מענשלאַכער וועלט?

פאַר שרעק האָט מיר דאָס לשון אָפּגע־נומען. פאַרשטיינערט, שטיי איך א שטו־מער, מיט אָפענע אויגן, מיט א ציטער אין האַרצן.

— "זיין רעקאָרד! לייגט אויף די וואָג־שאַלן זיינע גוטע און שלעכטע מעשים"!

פון א ווייס זעקעלע טרייסלט א מלאך ארויס אויף דער רעכטער שאַל, שיינע, קלאָרע און לייכטע פערעלאַך וועלכע פאַ־לען אין שאַל, און ווערן פאַרזונקען מיט א קלאַנג.

פון א שווארץ זעקעלע ווארפט א מלאך ארויס אויף דער לינקער שאַל, קייליאַכדיק און קלעפּיקע באַלן, שווערע ווי שטיין קוילן און שווארצע ווי סמאָלע.

דאָס איינגל האָט זיך באַלד א בויג גע־טאָן, און די לינקע שאַל מיט די עברות האָט זיך גלייך אראָפּגעזעצט ביז'ן עק. מיין עגדע קומט — גיט א ציטער מיין הארץ.

נאָר איידער דאָס שרעקלאַכע ווארט "למות" איז געקומען, האָט דער סניגור (פאַרטיידיקער) אויסגערופן:

— האַלט! דריי טייערע געווירצן האָט נאָט די מענשן געשיינקט: תשובה, תפלה, צדקה, מיט וועלכע די מענשן קאָ־נען אַלעס גוט מאַכן. מען דאַרף מיט אים אָפּוואַרטן.

אין ענטסער האָט גענומען דאָס ווארט דער קטיגור (פּראָקוראָר):

— אמת, דריי וואונדערבאַרע געווירצן האָט כביכול די מענשן געגעבן. אבער די מענשן האָבן זיי צו שפּאַנט געשאַכט. די מענשן האָבן זיי פאַרוואונדלט אין א נאַ־קעטער פאַרס אַן א קערן פון אינהאַלט.

תשובה — מען זאָגט מיט'ן מויל חרטה ווען דאָס הארץ איז ניט דערביי. דאָס זעלבע שלעכטס ווערט באַנייט אין א שטאַרקערער מאָס. צו דער תשובה פון "בין אדם לחברו", צו ליבן דעם חבר ווי זיך אַליין, צו דער שטופע, ווילן די מענשן ענאַיסטן זיך ניט דערהויבן.

תפלה — מען דאַוונט, מען פאַסט, דאָס איז ניט מער ווי בלויז פאַרס אבער אינהאַלטסלאָז. צו וואָס טויטע ווערטער אַן א ריידענדעס הארץ? צו וואָס פּלאַנע־ניש פון הונגער, ניט מיטפילנדיק דעם הונגעריקן? צו וואָס דאַוונען און בעטן: "למאַן נחדל מעשך ידינו" — ד. ה. מיר זאָלן אויפהערן מאַכן עקספּלואַטאַציע, און באַגענענען שווידערלאַכע עקספּלואַטאַ־ציע בנוגע דעם אָרימען ארבעטער?

צדקה — די מענשן גיבן צדקה ניט אַלס פליכט, ניט צו מקים זיין דעם "עזר תעזור" ווי אין דיין הייליקער תו־רה איז געשריבן, נאָר זיי גיבן אַלס נדבה, אבזייכטלאַך, צו אַדווערטייזן זייע־רע נעמען אין די צייטונגען. וואו איז די צדקה פון מתן בסתר, צו העלפן א נויט באַדערפטיקן אז קיינער זאָל נאָר ניט וויסן ווער און וואָס? לייגנערס זיי־נען די מענשן. מען קומט צום כביכול לשם ביזנעס. אָפּנאַרן, און אויסנאַר!..

אָפּוואַרטן מיט אזעלכע מענשן איז קיין גוטע ניט.

שלעכט ארום מיר — ציטערט מיין הארץ.

דאָ האָט דער סניגור (א גוטער לויער מיט דריידלאַך) אויפגעשפּרונגען. ער בעט נאָך א ווארט.

— "הס קטיגור וקח סניגור מקומו", — שוויינג פּראָקוראָר, לאָז דעם פאַרטיי־דיקער ריידן, האָט אויסגעברומט א קול פון אונטערן כסא הכבוד.

— רבונו של עולם, — האָט דער סני־גור גע'טענה'ט: — אין דיינע הייליקע ספרים איז געשריבן, אז א מענש זאָל טאָן א מצוה אפילו שלא לשמה, ד. ה. אפילו נאָר דורך פאַרס, ווייל פון דעם וועט ער שפּעטער קומען צו לשמה, צום אינהאַלט. און דו ביסט דאָך אַן אל רחום וחנון, צייג אביסל רחמנות ביים דין. מיט לויטער דין וועסטו דיין וועלט הרוב מאַ־כען. דיין אויסערוויילט פאָלק וועלכער שמאַכט אין אזא לאַנגן און פינסטערן גלות האָט געמוזט פאַרלירן דעם טעם פון דיינע מצוות, בלייבנדיק ניט מער ווי ביי דער פאַרס. מאַך לעבעדיק דיין פאָלק, וועט אויך אויפלעבן דער אינהאַלט פון דיינע געבאָטן.

און דאָס קול רופט אויס:

— אפשר איז פאַראַן נאָך א מליץ יושר — זאָל ער קומען.

א שרף מיט זעקס פליגל, קניענדיק פאַר'ן כסא הכבוד, האָט זיך געמעלדעט.

— רבונו של עולם, — האָט ער אָנגע־פאַנגען, — איך האָב צו צוגעבן א שיי־נעם טאָט צו דעם מענשנ'ס רעקאָרד. איך האָב דעם טאָט אויפגעכאַפּט, פאַרצייכנט, אין הויפּט־בוך אויף זיין חשבון נאָך ניט אריינגעפירט. דיין טרייער דינער אויף דער זינדיקער וועלט, משה דער שמיד, הערלאַך און ריין ווי דו פאַרלאַנגסט, אבער אַרעם ווי דער טויט. בלייבנדיק אין דער לעצטער צייט ארבעסלאָז, האָט ער מיט זיין ווייב און קינדער, שרעקלאַכע נויט און הונגער געליטן. פאַר א שטיקל ברויט, ווי א ליכט אויסגעגאַנגען. משה האָט שוין אַלעס פון שטוב אויספאַר־קויפט. צדקה חברות מכל המינים האָבן אים אָנגעבאָטן זייער הילף, אבער משה־'לע נעמט ניט. ער זאָגט, — בעסער אויסגיין פון הונגער, איידער געניסן פון א מענשנ'ס גאָב. פאַרשיידענע יחידים האָבן געפּרואווט זוכן פאַרשיידענע וועגן ווי אזוי אים אונטערשטיצן. אבער משה'לע דערפילנדיק מיט זיין שאַרפן חוש אז ס'שמעקט מיט טשאַריטי, האָט ענטזאָגט. נאָך א טאָג, ראש־השנה יום טוב קומט. ביי משה'לען אין שטוב איז פינסטער, קיין ברויט איז ניטא. האָט אָט דער מענש — צייגנדיק אויף מיר — דערוויסנדיק זיך וואָס ס'קומט פאַר, — אויפ'ן וועג וואו משה'לע גייט אַלע טאָג אין שול אריין, געלווערט, און דורך א קינסטלאַכן אופן, פון קיינעם ניט באַמערקבאַר, א צוואַנציק־דאָלאַר באַנק־נאָט אוועקגעליינט. משה'לע, אויפהויבנ־דיק דעם באַנקנאָט מיט פרייד, האָט עס ווי א מתנה פון גאָט אָנגענומען.

— "זאָל מען נאָך אמאָל די וואָגשאַלן פּרואוון".

'ווען די לינקע שאַל מיט עבירות האָט טאָן אין די אויגן ווי א בליץ אין דער געהאַלטן טיף אראָפּ, און די רעכטע מיט די מצוות שטאַרק ארויף, איז דער מלאך צוגעגאַנגען, ארויסגעקייקלט פון א ווייס בייטעלע א קליין וואַניק דימענט־שטיינ־דעלע וועלכעס האָט א בריליאַנטעווע גע־פינסטערניש, און פאַלנדיק אין דער רעכ־טער שאַל האָט עס א קליינע געטאָן ווי מיט א גלעקל.

די לינקע שאַל האָט זיך אויפגעהויבן, און די רעכטע האָט זיך אראָפּגעלאָזט.

די מצוה פון "צדקה בכבוד" האָט אַלע עבירות אריבערגעוואוינען.

— "שיין, אויסערליש"!

—"לחיים"!

איך האָב זיך אויפגעכאַפּט מיט א קאַלטן שוויים אויף מיין פּנים.

ווייניפּעג, ערב תר"צא.

דער משוגענער

(שלום פון זייט 11)

טאָן, איז נאָך קיין ראיה ניט, און עס איז קיין וואונדער אויך ניט. א וואונדער איז דאָס, וואָס מענשן, טראַכטנדיק אי־מער וועגן טויט, מורא האָבנדיק פאַר אים און בויענדיק אויסשליסלאַך אויף דעם זייער קולטור, פאַרהאַלטן זיך אזוי העפלאַך צו דער דאָזיקער פראַגע. זיי ווי־לען די געזעלשאַפטלאַכע רו ניט שטערן... און איך . . . איך דיינק, אז זיי זיינען די משוגעים, אָדער איינפאַכע טפּשים, ווען זיי קאָנען ביי אזא זאַך היטן די עטיקעטע! . . . .

דער דאָקטער האָט זיך דערמאָנט, ווי אויף ער האָט צייטנווייז חשק געהאַט, שטייענדיק פאַר דער דאָזיקער פראַגע, צו שלאָגן קאָפּ אין וואַנט, רייסן די האָר אָדער בייסן די קישן.

דער משוגענער האָט גערעדט ווייטער, און וואָס מער ער האָט גערעדט, אַלץ מער האָט ער הינגעריסן דעם דאָקטאָר און ער האָט אים אוועקגעשלעפּט אין זיין וועלטל. דער דאָקטאָר האָט דערזעען נאָך א צווייטן צו זיך, וועלכער מר טשעט זיך איבער דער זעלבער פראַגע, און ער האָט זיך קענן זיין ווילן געלאָזט גיין נאָך אים.

— די ערד וועט אין פינף־זעקס טויז־זענט יאָר ארום אונטערגיין פון קעלט!

— האָט דער משוגענער אויסגעשריען

— איך בין דאָס דערגאַנגען. איך האָב דאָס געגומען אַלעמען דערציילן און לאַ־כען . . .

— לאַכן? — האָט דער דאָקטאָר גע־פרעגט.

— געוויס. פרייען זיך. זאָל זי אונ־טערגיין! וועמען ארט עפּעס פאַר מיר?

— כי—כי—כי! — האָט דער דאָק־טאָר זיך פלוצלונג צעלאַכט.

דער משוגענער איז מיסטרויאיש אנט־שוויגן געוואָרן. דער דאָקטאָר אבער האָט שוין ניט געקאָנט קוקן אויף אים, ער האָט זיך פאַרכלינעט, זיך געכאַפּט צור זעצן, האָט געשפּייט און געשניצט די נאָז, די ברילן זיינען ביי אים אראָפּגע־פאַלן און דער פּנים האָט זיך ביי אים איינגאַנצן פאַרקריומט.

— אין . . . פינף טויזנט . . . . יאָר? כי—כי—כי! דאָס . . . . איז פיין . . . זע—זע—הער נ—נ—גוט . . . כי — כי—כי! אזוי, אזוי . . . . פיין . . . . כי—כי—כי!

דער משוגענער קוקנדיק אויף אים, האָט אזוי אָנגעהויבן לאַכן, צוערשט שטיל, אבער וואָס א מאָל אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער . . .

און אזוי זיינען זיי ביידע געשטאַנען איינער אנטקעגן דעם אנדערן, טרייס־לענדיק זיך פון זייער נקמה געלעכטער, ביז וואַנען מען האָט אויף זיי ביידן ארויס געצויגן משוגעים העמדער.

——(::)——

ס. סטאָל און זון לטד.

מאַנופעקטשורערס פון

ליידים, מיסעס און קינדער קאָאַטס

נוצן אויס די געלעגנהייט צו ווינשן אַלע זייערע פריינט

א יאָר פון נ: זונט, גליק און הצלחה

מיר ווילן מעלדן די סטאַרקיפּערס פון מערב קאַנאַדע, אז מיר האָבן צו יעדער צייט א גרויסן און פאַרשיידנאַרטיקן אַסאָרטמענט פון סטאַקס צוזאַמענגעשטעלט פון די פּאָפּולערסטע און סאַמע נייסטע פאַסאָנען אויף צוציענדע פּריזן.

מיר וועלן זיין צופרידן צו געבן אַלע אָרדערס די שנעלסטע אויפמערקזאַמקייט

ווען איר זייט אין ווייניפּעג, זייט איר העפלאַכסט איינגעלאַדן צו באַזוכן אונזער פּלענט און מאַכן א פּערזענלאַכן אויסוואָל פון וואַרעס וואָס איר דאַרפט.

S. Stall & Son Ltd.

515 SELKIRK AVE. PHONE 53 423

Winnipeg, Man.

גיללים

צו דעם קומענדיקן יאָר

ווינשן מיר אַלע אונזערע אידישע קאַסטאָמערס און פריינט

פרייד און פּראָספּעריטעט

Gillies Furniture Co. Ltd.

956 MAIN STREET PHONE 53 533

לשנה טובה

צו אַלע אונזערע מיטגלידערנס און צו אַלע אידן אין ווייניפּעג און מערב קאַנאַדע, ווינשן מיר

א שנת ברכה והצלחה בתוך כלל ישראל

פאַרגעסט ניט די נויטבאַדערפטיקע וועלכע נויטיקן זיך אין אייער שטיצע. העלפט זיי, אַן דערפאַר וועט איר געהאַלפן ווערן מיט א נוט, געזונט און גליקלאַך יאָר.

כנסת ישראל סיסטערהוד

שוואַרץ'ס באַרבער שאָפּ

מיר ווינשן אַלע אונזערע פריינט און קאַסטאָמערס

א פריילאַכן און גליקלאַכן ניי יאָר

ריין און סאַניטאַריש — מעסיקע פּריזן

פאַר אָפּאַינטמענטס טעלעפאָנירט 52 254

Schwartz's Barber Shop and Hairdressing Parlor

PHONE 52 254 :: 296 SELKIRK AVE.

מר. א. דאַבּבס

פּרעזידענט פון דער

דאָבבס קעפּ

מאַנופעקטשורינג קאָמפּאַני לימיטעד

דריקט אויס אין נאָמען פון דער פירמע די האַרציקסטע וואונשן פאַר א

פרייליכן און גליקלאַכן ניי יאָר

צו אַלע קאַסטאָמערס און פריינט

THE BETTER CAP — DMC — TRADE MARK

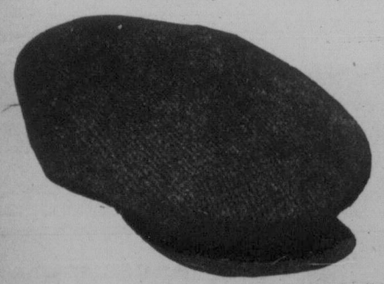

דאָבבס קעפּס

זיינען לידערס אין

סטיילס און קוואַליטעט

נידעריקע פּריזן — פאַרקויפן זיך גוט

מען מאַכט פון זיי געלט

מיר האָבן צוגעגרייט — —

א גרויסן סטאָק פון ווינטער קעפּס מיט און אָן אירלעפּס.

אוויאַציאָן העלמעטס

פון לעדער און מאַלסקין מיט און אָן גאַגלס. פאַרשיידנ־אַרטיקייט פון קאָלירן.

פרויען און מיידלשע טעמס און העמלעטס

פון הויך קלאַסיקן פעלט אין א סך שיידס, און סטיילס. טעמס אין וועלוועטין גרויסע פאַרשיידנאַרטיקייט.

מיר גאַראַנטירן

אז דאָבבס קעפּס זיינען געמאַכט בלויז פון די פיינסטע אימפּאָרטירטע און קאַנאַדער מאַטעריאַלן און ווערן גע־מאַכט אונטער דעם פּערזענלאַכן אויפזיכט פון

מר. א. דאָבבס

וועלכער האָט איבער 39 יאָר הויך קוואַליפיצירטע דערפאַרונגען אין מאַכן און דעזיינען קעפּס.

סטאָרקיפּערס

ווען אין שטאָט זייט איר שטענדיק ווילקאָמען צו קומען און באַטראַכטן אונזער פּלענט און סטאָק

פאַר סעמפּלס און פּריזן שרייבט צו אונז

בעסטע און פינקטלאַכע אטענשאָן צו אַלע אָרדערס אָדער אָנפראַגעס

DOBBS CAP MANUFACTURING CO., LTD.

6th Floor Peck Bldg. WINNIPEG Phone 89 781

ניי יאָר באַגריסונגען

צו מיינע פריינט

און

קליענטן

ROCKMIL CALOF

Barrister, Solicitor, Notary

824-8 ROYAL BANK BLDG.

Phone 86 200

לשנה טובה תכתבו

J. H. M. CARSON

מאַנופעקטשורערס פון

אַרטיפישעל לימבס

טראַסעס

און

אַרטהאָפּעדיק איינריכטונגען

טעלעפאָן 39 048

צופרידנהייט גאַראַנטירט

עטאַבלירט אין 1900

338 COLONY STREET

WINNIPEG MAN.

CLARE'S HECLA Furnace

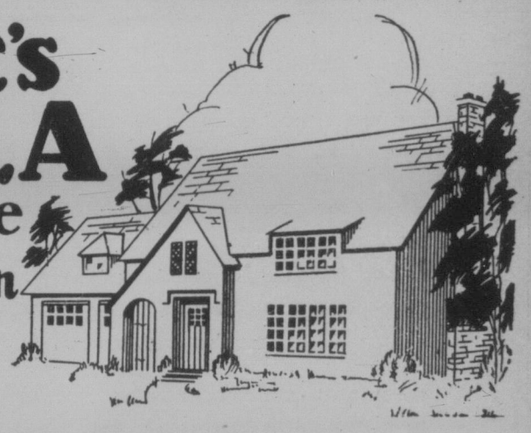

Saves one ton in 7

הייסבאַקוועמלאַכקייט דערגרייכט העכסטע שטופע

זאָו א העקלא איז אריינגעשטעלט

ניט בלויז אין די העקלא אזוי פאַרזיכטיק קאָנסטרוקטעט וואָס איר קאָנט קאָנטראָלירן די באַהייצונג פון אייער היים צו א פינקטלאַכער דערי, נאָר . . . איר ספּעשל סטיל ריבד פייער־פּאָט (מיט דער 20־יאָר גאַראַנטיע) וועט פאַר אייך איינשפּאַרן איין טאָן אין יעדע זיבן וואָס איר פאַרברענט געוויינלאַך . . . די פיוזד דזשאָינטס אויף איר ראַדיאַיטאָר פאַרזיכערן אַבסאָ־לוטע פרייהייט פון נעז אָדער שטויב . . . איר וואַסער קאָמפּאַרט־מענט האַלט די לופט צו דער פינקטלאַכער פייכטקייט פאַר דעם געזונט . . . און איר ספּעציעלע גרויסע ראַדיאַיטינג סורפיס ניט אייך מער הויץ.

אויב איר פּלאַנט אומבייטן אייער אַלטע פוירנעס אָדער אריינ־שטעלן א פוירנעס אין א נייער היים, זעט א העקלא — איר וועט עס זיכער אויסקלייבן.

אילוסטרירטע ליטעראַטור און פולע איינצעלהייטן צוגעשטעלט אויפן פאַרלאַנג

בעסטע וואונשן צום נייעם יאָר

CLARE BROS. WESTERN LIMITED

WINNIPEG · CALGARY · EDMONTON · VANCOUVER

Manufactured by Clare Bros. & Co. Ltd. Preston, Ont., Canada's Leading Stove and Furnace Manufacturers